

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

תוספת שבת

צימים האלו הרבה נסגרים בתוך צמיהם ואין להם צמיהם כמה שעות ציום, ואף שמשך כל השנה לא נהגו לקבל תוספת שבת כ"כ מוקדם, בשבועות אלו, בערבי שבתות מקבלים שבת צמיהם (צמיהם ל.) זמן תוס' שבת הוא לכה"פ חצי שעה לפני הזמן של צמיה"ש, והנהוג אללנו הוא שצמיה"ש מתחיל תיכף בשקיעה; או חצי שעה לפני צמיה"ש דקות שלפני השקיעה, שלדעת היראים מאז מתחיל הזמן של צמיה"ש, וגשאלה השאלה אם האשה הנשואה נגררת אחר בעלה בזה.

ראיתי בס' מסורת משה (ח"א, עמ' ס"א) שאם הבעל מקבל שבת צמיהם מחמת מנהג, אז כמו בשאר מנהגים, האשה מחוייבת לקבל מנהגיו. ובפשוטו הי' נראה דענין זה רק שייך צמיהם הקהילה (כקטניות וגעבראק"ס, או המתנת ג' שעות בין שבת לחלב), דלא שייך לומר שהבעל משתייך לקהילה אחת, ואשתו – לקהילה אחרת. (כאשר בארנו במאמרנו השבוע השביעי בקובץ בית יצחק ל"ט.) אבל צמיהם היחיד, מנהג מחייב מטעם נדר (מדרבנן), וכל יחיד ויחיד בעלים על עצמו לקבל נדרים ושבועות, ולקבל מנהגים, ומהיכ"ת נימא שמנהג הבעל מחייבים את אשתו.

[אכן אם כבר קבל הקהל את השבת צמיהם (ולא רק איזה יחיד), אז מתבאר מתוך הגמ' שבת (לה:) שיש מושג של תוספת שבת של הצבור, וזה ענין השש תקיעות שהי' נהוג בזמן התנאים, שזה מחייב את כל היחידים. (והוצא ענין זה בשו"ע או"ח רס"ג ס"י וסי"ב, ובעוד כ"מ), ואפילו אם זוג זה ספרדים הם, וגרים בקהילה של אשכנזים, ונוהגים צמיהם הי"עדה" שלהם בכל שאר דברים, מכ"מ, דין זה אינו מטעם מנהג הצבור, אלא מדין תוס' שבת של הצבור, ואף לאחר השבת ג"כ יש מושג שכזה של תוס' שבת של הצבור, השוה ה"ל ט"ז (תקנ"ז ס"ב צמיה"א), שכשחל ט"ז צמיה"ש, אין הצבור חוללים מנעליהם עד לאחר זכרו, שזה תחילת תפילת ערבית, ועד תחילת תפילת ערבית של מוצ"ש של הצבור יש כנראה דין של תוס' שבת של הצבור, ואסור ליחיד להראות סימני אצלות. ובשאר ימות השנה שצדעתם לומר הבדלה צמיהם"ס, נראה שתוס' שבת של הצבור נמשכת עד אמירת ההבדלה הצבורית, אשר לפיכך המנהג צרוב מקומות להדליק נרות חנוכה צמיהם"ס צמיה"ש לאחר קדיש תתקבל [ובמקומו של רבנו באירופא נהגו להדליק הנ"ס של צמיהם"ס לאחר חצי קדיש, דענין ההדלקה שצמיהם"ס הוא לקיים המצוה שענינה פרסומי ניסא בקשר לצבור של תפילה, ונרף הצבור רק נשאר עד קדיש תתקבל, ותו לא], מפני שעדיין ל"א הבדלה בצבור, ונטרפו יחד בשעת אמירת זכרו (בתחילת ערבית), והנרף נשאר עד לאחר שיגמרו לומר ההבדלה צמיהם"ס. וזה מדין תוס' שבת לפני ולחריה של הצבור. (כן הסביר רבנו ז"ל בשעוריו.)]

ועיינתי באגר"מ (או"ח ח"ג סי' ל"ח) שרצה הגאון ז"ל לחדש שאשתו נשואה בכלל שציתת עצדו (מדאורייתא), ובפשוטו יש מקום לחלק צמיהם [ובאגר"מ שמה הנ"ע חילוק אחר, ודחאון] דיש דין על הבעלים של שציתת בהמתו, שהבהמה אינה בת-חיובא בשמירת השבת, וכן שציתת בניו הקטנים (כמבואר בתשו' משכנ"י), וכן שציתת עצדיו שלא מלו ולא טבלו לשם קדו' ע"כ, שהם בעצמם לא מחוייבים בשמירת השבת, ועושים מלאכה עצמם בשבת אפילו בפרהסיא, אך מה שייך לומר שהבעל (שקבל שבת צמיהם) מוזהר על שציתת אשתו (שלא תעשה שום מלאכה עצרו), דהלא אשתו בת-חיובא היא, ומוזהרת היא על שציתת עצמה בשבת. וכ"כ הראב"ד בהשגות (ספ"כ מהל' שבת), דאין האדון מוזהר על שציתת עצדיו הכנענים שמולו וטבלו לשם קדושת ע"כ, מאחר שהעבד מוזהר על שציתת עצמו.

[ולמה הדבר דומה, להא דתנן סוף מס' ידים, אומרים לדוקים קובלין אנו עליכם פרושים, מה אם שורי וחמורי... הרי אני

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

חייב בנוקן, עבדי ואמת... אינו דיין שאהא חייב בנוקן, אמר להם לא, אם אמרתם בשורי ותמורי שאין זהם דעת, תאמרו בעבד ובאמה שיש בהן דעת וכו'. ובמאירי ריש ב"ק (ד). הבין שזה רק תקנה דרבנן (שמא יקיטנו רבו וילך וידליק גדישו של חברו וכו'), אך רבנו ז"ל הבין שדין זה דאורייתא הוא, דמאחר שהעבד בר דעת ובר חיובא, הוא מחויב בשמירת-עצמו, ולא מסתברא לומר שהאדון מחויב בשמירת נוקיו. וה"נ הכא לענין שציתת עבדיו בשבת.]

ואף שדעת הרמב"ם להדיא אינה כן, שהרי כתב שאפילו על העבד שמל וטבל ג"כ מוזהר האדון, [וכ"ה בשו"ע או"ח ח"א רס"י ד"ש], אכן נראה שאין הצדל בעבד זה בין עושה מלאכה לרבו או עושה לעצמו, שאחריות האדון הוא לראות שלא יחללו עבדיו הכנענים את השבת כלל, ורק בשכירו ולקיטו שהוא גר תושב אנו מחלקים, שהאדון רק מוזהר עליו שלא יעשה מלאכה עבורו, דאילו לעצמו, מותר לו לעשות מלאכה אפילו צפרהסיא, אבל לומר באשתו שהבעל מוזהר שלא תעשה מלאכה עבורו, אבל בעושה לעצמה אין זה באחריותו, מהיכ"ת לחלק בזה.

ואם נקבל חידושו של מרן הגרמ"פ, שכמו שהאדון מוזהר על שציתת עבדיו שמלו וטבלו (לדעת הרמב"ם הנ"ל), כמו"כ הבעל מוזהר לראות שאשתו לא תחלל את השבת, מסתמא ז"ל שיהי' דין זה דומיא דדין עבדיו הכנענים, שמחויב הבעל לראות שהיא לא תחלל את השבת אפילו שלא לזרכו, מאחר שהיא בת-חיובא, וממילא יש לנו לקבוע דין זה מנקודת המבט שלה (ולא שלו), שעליו לראות שתשמור שבת, אבל ע"פ פשוטו אין לחלק בין לזרכו או שלא לזרכו, והיות שרק הוא קיבל את השבת צמוקדם, ולא היא, אין בעשייתה מלאכה שום איסור, ואין הבעל עובר בכלום.

ובתשו' מנחת אלעזר (ח"ד סי' ס"ג) כתב שאסור לז"ד לגייר נכרי כל זמן שאינו יודע לזכר צרכות ולהתפלל ולהניח תפילין וכו', שהרי יעצרו בזה על לפני עור, שהרי כל זמן שלא התגייר איננו מחויב בכל אלה, והם - בגיירם אותם, גורמים שיתחייב בכל המצוות, ואין ציבתו לקיימן, שהרי עדיין לא למד. ולפי"ז יש מקום לחלק ולומר, שאם האדון גייר את הע"כ שלו בזה ששכנעו למול ולטבול, הרי זה אחריותו לראות שישמור על השבת ועל כל שאר המצוות, וכסדרת המנח"א הנ"ל, כדי שלא יעבור בלפני"ע. אבל באשתו אין זה האחריות שלו. ולפי"ז יש מקום לומר שבעבד כנעני שלא התגייר בעצמו, אלא שאמו (או הקצתא שלו) התגיירה לשם שפחה כנענית, ג"כ לא יהיה האדון אחראי על שמירת עבדו את השבת, שהרי לא הוא גיירו. ולפי"ז, קרא דוינפש בן אמתך והגר בדוקא לא קאי אעבד כנעני שחייב במצוות כאשה, דבן אמתך הוא, והאדון לא גיירו, אלא קאי דוקא אעבד ערל שרק קיבל עליו ז' מצוות ב"נ (כגר תושב), וזוהי קושייתו של המגיד משנה על הרמב"ם הנ"ל, שדברי הרמב"ם הם כנגד המצואר בגמ'.

In recent weeks, many individuals who are confined to their homes have begun to accept Shabbos much earlier than the standard candle lighting time, even though they rarely did so in the past. In some situations, the husband accepts Shabbos before the wife has completed her Shabbos preparations.

A wife does not have to follow the customs of a husband that are based on individual practices or stringencies. This is in contrast with a custom that is associated with a community (e.g. kitniyos or

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

gebrochts), in which case the wife must follow the custom of the husband. This is because it is not proper for the husband to be considered a member of one community while the wife associates with a different community, as a married couple ought to be part of the same community..

Bringing in Shabbos at a specific early time is a personal acceptance, not a communal custom. Accordingly, if the husband accepts Shabbos before the wife does, then the wife can continue to do melacha until she accepts Shabbos. In addition, she may even do melacha that will benefit the husband during this time.

There is, however, a concept of communal tosefes Shabbos. If the community already accepted Shabbos it would be binding on all the individual members of the community.

צבי שכטר
כ"ו אייר תש"פ